

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/kosciol/71580,Sytuacja-Kosciola-katolickiego-w-Lodzi-po-II-wojnie-swiatowej.html>

ARTYKUŁ

Sytuacja Kościoła katolickiego w Łodzi po II wojnie światowej

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: EWELINA ŚLĄZAK 23.07.2020

Zakończenie działań wojennych było chwilą długo przez Polaków wyczekiwaną. Zdecydowana większość z nich miała nadzieję na spokojne życie po latach okupacji, inni wiedzieli, że nastąpiła zamiana brunatnego okupanta na

czerwonego i liczyli, że może dojść do kolejnej (trzeciej już) wojny światowej.

Okupacja Łodzi przez III Rzeszę zakończyła się 19 stycznia 1945 r. Skutki II wojny światowej w Łodzi w zakresie materialnym – w porównaniu do Warszawy – były minimalne, dlatego to ona pełniła tymczasowe obowiązki stolicy. W wyniku eksterminacji ludności żydowskiej oraz masowej ucieczki ludności niemieckiej przedwojenna wielonarodowa i wielowyznaniowa Łódź zmieniła zasadniczo swoją strukturę.

August Hlond (1881 - 1948)

Po 1945 r. miasto stało się jednolite wyznaniowo z przeważającą liczbą katolików. W skali całego kraju odsetek społeczności katolickiej wynosił ok. 90-95%, zaś na terenie Łodzi 70%.

Dwuznaczna postawa biskupa Jasińskiego

Po wyzwoleniu Łodzi w dn. 3 lutego 1945 r. do miasta powrócili internowani przez hitlerowskiego okupanta biskupi łódzcy: ordynariusz diecezji bp Włodzimierz Jasiński oraz biskup sufragan Kazimierz Tomczak, a wraz z nimi większość pozostałego przy życiu duchowieństwa. Jednakże należy w tym miejscu zaznaczyć, iż straty wojenne wśród duchowieństwa diecezji łódzkiej były bardzo duże i sięgały ok. 40 %.

Przedwojenna wielonarodowa i wielowyznaniowa Łódź zmieniła zasadniczo swoją strukturę. Po 1945 r. miasto stało się jednolite wyznaniowo z przeważającą liczbą katolików. W skali całego kraju odsetek społeczności katolickiej wynosił ok. 90-95%,

zaś na terenie Łodzi 70%.

We wrześniu 1946 r. bp Włodzimierz Jasiński złożył na ręce papieża Piusa XII rezygnację z funkcji ordynariusza diecezji łódzkiej. Oficjalnie decyzja ta motywowana była złym stanem zdrowia. Jednak bardziej prawdopodobną przyczyną była ugodowa postawa bp. Jasińskiego wobec nowych władz. Po wyborach parlamentarnych 1947 r. jako jedyny – wbrew zakazowi Episkopatu – nakazał na terenie diecezji bicie w dzwony. Dodatkowym obciążeniem dla ordynariusza był przeciągający się zwrot budynku Seminarium Duchownego, który zaraz po wojnie wynajął władzom w zamian z obietnicą jego wyremontowania. W budynku została ulokowana Szkoła Oficerska Milicji Obywatelskiej. Włodarze miasta nie mieli jednakże zamiaru zwracać gmachu diecezji, lekceważąc kolejne pisma w tej sprawie bp. Jasińskiego.

Nominacja i ingres nowego ordynariusza

Prymas Polski kardynał August Hlond, w liście z 15 stycznia 1947 r. do ks. Michała Klepacza poinformował go, iż otrzymał nominację na ordynariusza diecezji łódzkiej.

We wrześniu 1946 r. bp Włodzimierz Jasiński złożył na ręce papieża Piusa XII rezygnację z funkcji ordynariusza diecezji łódzkiej. Oficjalnie decyzja ta motywowana była złym stanem zdrowia.

Uroczystość kanonicznego przekazania władzy nowo mianowanemu biskupowi miała miejsce 2 marca 1947 r. Wówczas to biskup Tomczak w słowach powitania nowego pasterza diecezji zwrócił uwagę na robotniczy „czerwony” charakter Łodzi. W dniu 13 kwietnia 1947 r. w kościele farnym w Białymstoku odbyła się konsekracja nowego ordynariusza diecezji łódzkiej, biskupa Michała Klepacza, której dokonał prymas Hlond.

Ingres bp. Michała Klepacza do katedry łódzkiej miał miejsce 20 kwietnia 1947 r. Powitanie nowego pasterza przerodziło się w wielotysięczną manifestację. Nowo powołanego biskupa Łodzi witali również przedstawiciele władz na czele z wojewodą. Wśród nich znalazł się także Mieczysław Moczar – szef łódzkiego Urzędu

Bezpieczeństwa.

Michał Klepacz (1893 - 1967)

Powóz zaprzężony w dwa konie wioził nowego ordynariusza do katedry. Wzdłuż trasy procesji zgromadziło się łódzkie społeczeństwo, ok. 150 tys. osób oraz liczne poczty sztandarowe oraz kompanie honorowe, w tym również Milicji Obywatelskiej. Po uroczystości nowy gospodarz diecezji przyjął władze miasta. Nowy ordynariusz rozpoczął swoją pracę w trudnym dla diecezji łódzkiej okresie.

Koniec miodowego miesiąca

Skala antykościelnych represji ze strony władz zaczynała się zaostrzać. Widoczne stawało się to w akcji przejmowania majątku kościelnego.

Widoczne stawało się to w akcji przejmowania majątku kościelnego. Ponadto nadal pozostawała nierozstrzygnięta sprawa przejętego budynku seminarium.

Ponadto nadal pozostawała nierozstrzygnięta sprawa przejętego budynku seminarium. Dopiero 2 lutego 1948 r. po interwencji bp. Klepacza na szczeblu centralnym udało się doprowadzić do zwrotu nieruchomości.

Udział lokalnych władz w ingresie bp. M. Klepacza był jednym z ostatnich pozytywnych epizodów w relacjach państwo-Kościół na terenie diecezji. Odzyskanie budynku seminarium duchownego zamknęło symbolicznie okres poprawnych relacji wzajemnych.

Przyjęta po II wojnie światowej przez nowe władze polityka wyznaniowa w początkowej fazie miała opierać się na zasadzie tolerancji. Potwierdza to udział władz w ingresie nowego ordynariusza. Jednakże pod koniec lat czterdziestych rozpoczęła się fala antykościelnej represji, która swój szczytowy punkt osiągnęła na początku kolejnej dekady.

COFNIJ SIĘ